

Forskerforbundets Landsråd
23. mars 2022 Grand Hotel

IMMATERIELLE RETTIGHETER

Advokat Magnus Stray Vyrje
msv@svco.no

Forskningsrådet vil være en pådriver for å gjøre forskning så åpen som mulig og så lukket som nødvendig.

> Policy for åpen forskning

Vi har laget en policy for åpen forskning som omfatter åpne forskningsprosesser, åpen innovasjon og involvering og folkeforskning.

> Plan S - åpen tilgang til publikasjoner

Forskningsrådet jobber for at resultater fra offentlig finansiert forskning i størst mulig grad er tilgjengelige for alle som ønsker å bruke dem. I utlysninger fra 2021 skal artikler fra prosjekter med finansiering fra oss gjøres umiddelbart tilgjengelige.

> Åpen tilgang til forskningsdata

Forskningsrådets policy for åpen tilgang til forskningsdata skal bidra til at forskningsdata er tilgjengelige for relevante brukere, på like betingelser og til lavest mulig kostnad. Prosjekter med finansiering fra oss skal vurdere om det skal lages en datahåndteringsplan.

NORCE-avtalen pkt 16 første ledd 1. setning

- «Arbeidsgiver overtar rettighetene til alle resultater, frembringelser og immaterielle rettigheter som Arbeidstaker skaper i samband med tjenesten»

Universitets- og høyskoleloven § 1-5 (6)

«Universiteter og høyskoler skal sørge for åpenhet om resultater fra forskning eller faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid. Den som er ansatt i stilling som nevnt i femte ledd har rett til å offentliggjøre sine resultater og skal sørge for at slik offentliggjøring skjer. Det relevante forskningsgrunnlaget skal stilles til rådighet i overensstemmelse med god skikk på vedkommende fagområde. Styret kan samtykke til utsatt offentliggjøring når legitime hensyn tilsier det. Det kan ikke avtales eller fastsettes varige begrensninger i retten til å offentliggjøre resultater utover det som følger av lov eller i medhold av lov.»

Oppdragsforskning, NENT pkt 17

- Forskningsinstitusjonen og de involverte forskerne skal sikre åpenhet og vitenskapelig kvalitet i oppdragsforskning. Dette innebærer at
  - a) forskningsinstitusjonen og prosjektlederen har et overordnet ansvar for metodevalg, datainnsamling, tolkning av funn og rapportering
  - b) forskningen skal være basert på mest mulig åpenhet
  - c) forskningsfunnene skal gjøres tilgjengelig for andre forskere
  - d) forskningsinstitusjonen og prosjektlederen har ansvar for å påse at forskningsresultatene gjøres offentlig når det er avtalt en tidsbegrenset eksklusiv bruksrett for oppdragsgiveren og bruksretten har utløpt
  - e) det ikke bør være noen tidsmessig ubegrenset eksklusiv bruksrett av forskning

Forskningsformidling, NENT pkt 22

- Forskningsinstitusjonen og forskeren har ansvar for å formidle forskningsfunn. Dette innebærer at
  - a) forskningsinstitusjonen skal legge til rette for aktiv bruk av varierte egnete formidlingsformer
  - b) forskningsinstitusjonen skal utvikle rutiner der den vurderer forskningens relevans for ulike brukergrupper og samfunnet som helhet
  - c) forskningsinstitusjonen og den enkelte forskeren løpende bør vurdere om egen forskning egner seg til formidling til et bredere akademisk eller ikke-vitenskapelig publikum, og følge opp med egnete tiltak

Retningslinjer - grunnfinansiering

- Retningslinjer for statlig grunnfinansiering av forskningsinstitutter og forskningskonsern pkt 4 (KD 2020):
  - «Statlig grunnfinansiering kan bare gis til institutter som oppfyller følgende krav:»
  - «Forskere ansatt ved instituttet skal som hovedregel ha rett til å offentliggjøre sine resultater, og skal sørge for at offentliggjøring skjer når oppdraget er offentlig finansiert. Når oppdragets finansiering er dels privat, skal prosedyrer vedrørende offentliggjøring avklares før kontraktsinngåelse og inngå i oppdragsavtalen. Dersom offentliggjøring er til hinder for beskyttelse eller kommersiell utnyttelse av resultatene, kan offentliggjøring utsettes.»

Anne-Bert Gregersen har ansvaret for samlingen med kokebøker som står innelåst på biblioteket på Kjeller. Bøkene finnes andre steder, men som samling er den unik. Foto: Skjalg Bohmer Vold

Plan S strider mot akademisk frihet, ytringsfrihet og opphavsrett

Open Access. Innføring av Plan S vil ha vidtgående konsekvenser, som ikke er kunnskapsbaserte, skriver professor Olav Torvund.

Nytt kunstneropprør mot ny åndsverklov

Frykter at politikerne likevel ikke vil droppe omstridt paragraf som gir opphavsrett fra kunstnerne til arbeidsgiver.

Opprør blant lederne i fem kunstnerorganisasjoner. Fra venstre Ingrid Kindem (styreleder i NOPA), Marianne Kleven (forbundsleder i Norske Filmregissører), Elin Aamodt (daglig leder i GramArt), Knut Alfsen (forbundsleder i Norsk Skuespillerforbund) og Cathrine Louise Finstad (styreleder i Grafill). *Foto: Marthe Vee*

Oppsummering

- Rettighetsreguleringen problematisk
  - Arbeidsgiverregelen (som ikke gjelder for UH-sektoren) brytes
  - Forskerne mister all råderett over egne åndsverk
    - Retten til å publisere,
    - Retten til å ferdigstille
    - Retten til å bearbeide videre
  - Det eneste som blir igjen av opphavsretten, er retten til navngivelse samt retten til å nedlegge forbud mot krenkende verksbruk
  - Medfører indirekte en begrensning av forskernes akademiske frihet og forskningsetikken
  - Konsekvens:
    - Forskerne gjøres til akademiske leilendinger
    - Forskerne kan oppleve en form for yrkesforbud

Instituttforskerne risikerer å bli akademiske leilendinger

Hvorfor skal instituttforskerne måtte forholde seg til helt andre opphavsrettigheter enn sine kollegaer innenfor universitets- og høyskolesektoren?

— Forskere som ikke aksepterer at de nye vilkårene for immatrielle rettigheter tas med som vedlegg til den arbeidsavtale de allerede har inngått, risikerer arbeidsgivers misbilligelse, skriver advokat Magnus S. Vyrje, som mener den akademiske friheten er truet med nye endringer i forskeres opphavsrettigheter. Foto: Øivind Hovland